

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

3.1 ประชากร และการสุ่มตัวอย่าง

กลุ่มประชากรที่ทำการศึกษาครั้งนี้มี 2 กลุ่ม คือ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในทุกหมู่บ้านของ ตำบล ดอนแก้ว จำนวน 4,932 ครัวเรือน และผู้นำชุมชน ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการมูลฝอย ของตำบลดอนแก้ว รวมถึงองค์กรและสมาชิกของ ชุมชนตำบลดอนแก้วที่มีส่วนได้ ส่วนเสียในการจัดการมูลฝอยของชุมชน ตำบลดอนแก้ว

ผู้วิจัยทำการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน สำหรับ ประชากรกลุ่มที่หนึ่ง คือ

1. กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของประชาชนที่อาศัยอยู่ในตำบลดอนแก้ว จำนวน 4,932 คน จากนั้นแบ่งเป็นกลุ่ม (Cluster) ตามพื้นที่เป็น 4 กลุ่มตามลักษณะตามความหนาแน่นของ ประชากรในตำบลและหมู่บ้าน (ไพบูลย์ สุทธสุภา, 2541)

2. ทำการเลือกผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key informants) จากสมาชิกชุมชน โดยเน้นหัวหน้า ครัวเรือนที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการมูลฝอยของหมู่บ้านในตำบล จากแต่ละกลุ่ม (Cluster) ที่ ผู้วิจัยได้กำหนดไว้ใน 4 กลุ่ม จาก 10 หมู่บ้าน ได้ผู้ให้ข้อมูลหลัก จำนวน 98 คน

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่าง

หมู่บ้าน	จำนวนทั้งหมด	ผู้ให้ข้อมูลหลัก
กลุ่มที่ 1		
หมู่ที่ 1 บ้านบ่อปู่	460	9
หมู่ที่ 2 บ้านดอนแก้ว	793	16
หมู่ที่ 3 บ้านศาลา	681	14
กลุ่มที่ 2		
หมู่ที่ 4 บ้านป่าแะ	650	13
หมู่ที่ 5 บ้านพระนอน	864	17
กลุ่มที่ 3		
หมู่ที่ 6 บ้านป่ารวก	180	4
หมู่ที่ 7 บ้านสันเหมือง	200	4
กลุ่มที่ 4		
หมู่ที่ 8 บ้านชะเอียง	795	16
หมู่ที่ 9 บ้านสบสาหนองพาน	114	2
หมู่ที่ 10 บ้านพระเจ้านั่งโก้น	195	4
รวม	4,932	98

ที่มา : องค์การบริหารส่วนตำบลดอนแก้ว (2547)

สำหรับประชากรกลุ่มที่เกี่ยวข้องเป็นผู้นำชุมชนนั้น ผู้วิจัยได้กำหนดผู้ให้ข้อมูลหลักจากผู้นำชุมชน เจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลดอนแก้ว และองค์กรที่เกี่ยวข้อง เพื่อสัมภาษณ์ข้อมูลการจัดการมูลฝอยของแต่ละชุมชน ได้หมู่บ้าน ๆ ละ 2 คน คือ ผู้ใหญ่บ้าน จำนวน 1 คน และผู้รับผิดชอบในการจัดการมูลฝอยของหมู่บ้าน จำนวน 1 คน รวมทั้งสิ้น 20 คน

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย

1.1 แบบสอบถาม(Questionnaires) ผู้ศึกษาใช้แบบสอบถามปลายปิด (Close-ended Question) ปลายเปิด (Open-ended Questions) เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลกลุ่ม ตัวอย่าง โดยแบ่งเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยทางเศรษฐกิจของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา (จำนวนปีที่ได้รับการศึกษา) จำนวนสมาชิกในครัวเรือน รายได้ของครัวเรือน และอาชีพของ ประชาชน รวมถึงปริมาณขยะแต่ละประเภทของครัวเรือน

ตอนที่ 2 การได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการมูลฝอย และวิธีการรับรู้ข่าวสารของชุมชน ความสนใจในการจัดการมูลฝอยของชุมชน การรณรงค์ในการจัดการมูลฝอยของชุมชน และการมีส่วนร่วมในการจัดการมูลฝอยกับชุมชน ในการศึกษาด้านการมีส่วนร่วมในการจัดการมูลฝอยชุมชน ด้านการความคิดริเริ่ม วางแผน วางโครงการจัดการมูลฝอย ด้านการดำเนินโครงการจัดการมูลฝอยชุมชน ด้านการได้รับประโยชน์จากการจัดการมูลฝอย และด้านการติดตามประเมินผลด้านการจัดการมูลฝอยชุมชน โดยสร้างแบบสอบถามเป็นแบบ check list แบ่งออกเป็น 2 ระดับ คือ เคยมีส่วนร่วม และไม่เคยมีส่วนร่วม โดยการวัดจะให้คะแนนดังนี้ คือ

เคยมีส่วนร่วม ให้คะแนน 1 คะแนน

ไม่เคยมีส่วนร่วม ให้คะแนน 0 คะแนน

จากนั้นนำข้อมูลที่ผู้ให้ข้อมูลระบุมาคำนวณน้ำหนักค่าเฉลี่ยในแต่ละประเด็น โดยมีเกณฑ์คะแนนเฉลี่ย ดังนี้

ช่วงคะแนนเฉลี่ย	ระดับการมีส่วนร่วม
0.51 – 1.00	มีส่วนร่วมมาก
0.01 – 0.50	มีส่วนร่วมน้อย
0.00	ไม่มีส่วนร่วม

ตอนที่ 3 การจัดการมูลฝอยชุมชน จากวิธีการจัดการมูลฝอยของตนเอง และ โดยสร้างแบบสอบถามเป็นแบบ Check List แบ่งออกเป็น 3 ระดับ คือ “ประจำ” “บางครั้งหรือนานๆ ครั้ง” และ “ไม่เคย” โดยการวัดจะให้คะแนนดังนี้ คือ

ส่วนข้อที่เป็นคำถามเกี่ยวกับการปฏิบัติเชิงบวก

ประจำ ให้คะแนน 3 คะแนน

เคยบางครั้งหรือนานๆ ครั้ง ให้คะแนน 2 คะแนน

ไม่เคย ให้คะแนน 1 คะแนน

ส่วนข้อที่เป็นคำถามเกี่ยวกับการปฏิบัติเชิงลบ (ข้อที่ 2, 3 และ 8)

ประจำ ให้คะแนน 1 คะแนน

เคยบางครั้งหรือนานๆ ครั้ง ให้คะแนน 2 คะแนน

ไม่เคย ให้คะแนน 3 คะแนน

คะแนนเต็มทั้งหมด 24 คะแนน (คะแนนเต็มรวมจากคำถาม จำนวน 8 ข้อ)

การวัดระดับคะแนนการจัดการมูลฝอยที่เหมาะสมของชุมชนจากกลุ่ม ตัวอย่าง ซึ่งมีเกณฑ์การวัดระดับการจัดการมูลฝอยที่เหมาะสมไว้ดังนี้

คะแนนต่ำกว่า 14 คะแนน (ต่ำกว่า ร้อยละ 50)

แปลความว่า การจัดการมูลฝอยมีความเหมาะสมน้อย

คะแนนระหว่าง 14 – 17 คะแนน (ร้อยละ 50.0 – 70)

แปลความว่า การจัดการมูลฝอยมีความเหมาะสมปานกลาง

คะแนนมากกว่า 17 คะแนน (มากกว่าร้อยละ 70.0)

แปลความว่า การจัดการมูลฝอยมีความเหมาะสมดี

1.2 การสัมภาษณ์ ผู้ศึกษาจะใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบถามจด (Interview Schedules) พร้อมกับการใช้การบันทึกเทปร่วมในการสัมภาษณ์ ผู้นำองค์กรชุมชนที่มีส่วนได้ส่วนเสียในการจัดการมูลฝอยชุมชนตำบลคอนแก้ว อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่ หรือเจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบล หรือตัวแทนอาสาสมัครวิทยากร เพื่อศึกษากระบวนการจัดการมูลฝอยของชุมชน ได้แก่ รูปแบบการปฏิบัติในการจัดการมูลฝอยของชุมชน ความรู้ ความเข้าใจของประชาชนเกี่ยวกับการบริหารจัดการมูลฝอย การมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชนในการจัดการมูลฝอย การสนับสนุนจากองค์เอกชนหน่วยงานอื่นๆ รวมถึงปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นของชุมชน เป็นต้น รวมถึงการสังเกตสภาพชุมชน โดยผู้ทำการศึกษาร่วมด้วย

3.3 การทดสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

โดยการนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้น ไปปรึกษาคณะกรรมที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความ ถูกต้องสมบูรณ์และความเที่ยงตรงของเนื้อหาในแบบสอบถาม แล้วนำแบบสอบถามไปทดสอบกับประชาชนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 10 คน ในพื้นที่ทำการวิจัย แล้วนำข้อบกพร่องหรือปัญหาที่เกิดขึ้นมาปรึกษากับประธานกรรมการที่ปรึกษา เพื่อปรับปรุงแก้ไขก่อนการนำไปใช้จริงในการเก็บข้อมูลกลุ่มตัวอย่าง

3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้มีขั้นตอนในการดำเนินงานดังนี้ คือตรวจสอบแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ ทำหนังสือราชการเพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูล

ถึงผู้นำท้องถิ่น ได้แก่ ประธานองค์การบริหารส่วนตำบลคอนแก้ว กำนันตำบลคอนแก้ว และนายอำเภอแม่อรมิ สามารถแบ่งประเภทข้อมูลออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่

1. **ข้อมูลปฐมภูมิ (primary data)** จากการใช้แบบสอบถาม ไปสอบถามเพื่อรวบรวมข้อมูลจากประชาชนในชุมชนตำบลคอนแก้ว โดยผู้วิจัย และผู้ช่วยวิจัย ที่ได้รับการอบรมเนื้อหา และวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลแล้ว และแบบสัมภาษณ์ไปสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก ได้แก่ ผู้ใหญ่บ้าน และผู้นำองค์กรชุมชน หรือเจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลที่มีส่วนได้ส่วนเสียในการจัดการมูลฝอย

2. **ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary data)** โดยการศึกษาข้อมูลด้านเอกสาร เกี่ยวกับ บริบทชุมชนตำบลคอนแก้ว แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ มาตรการและนโยบายด้านการจัดการขยะมูลฝอยของประเทศไทย ทฤษฎีการจัดการ ความรู้เกี่ยวกับการจัดการมูลฝอยและแนวคิดเกี่ยวกับการจัดการมูลฝอย แนวคิดเกี่ยวกับความสนใจ การมีส่วนร่วมของชุมชน และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลทั้งหมดที่ได้จากการรวบรวมแบบสอบถามหลังการตรวจสอบความถูกต้อง สมบูรณ์แล้ว นำมาจัดระเบียบและประมวลผล โดยการนำข้อมูลมาทำการ การวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Statistic) ตรวจสอบข้อมูล (Editing) โดย ผู้วิจัยทำการตรวจสอบความสมบูรณ์ ความถูกต้องของแบบสอบถามเพื่อทำข้อมูลที่ไปจัดหมวดหมู่ กำหนดรหัส (code) ของข้อมูล เพื่อเตรียมการนำไปวิเคราะห์ทางสถิติโดยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์ (Statistical Package for the Social Sciences หรือ SPSS) เพื่อหาค่าการแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยถ่วงน้ำหนัก ด้านปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยทางเศรษฐกิจ ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา จำนวนสมาชิกในครัวเรือน รายได้ และอาชีพ การได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการจัดการมูลฝอย ความสนใจในการจัดการมูลฝอยชุมชน การรณรงค์ในการจัดการมูลฝอยชุมชน และการมีส่วนร่วมในการจัดการมูลฝอยชุมชน (ด้านการความคิดริเริ่ม วางแผน วางโครงการจัดการมูลฝอย ด้านการดำเนินโครงการจัดการมูลฝอยชุมชน ด้านการได้รับประโยชน์จากการจัดการมูลฝอย และด้านการติดตามประเมินผลด้านการจัดการมูลฝอยชุมชน) โดยการบรรยายสรุปในรูปแบบการวิเคราะห์เชิงพรรณนา จากค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage)

วิเคราะห์ข้อมูลในส่วนของการสัมภาษณ์ เกี่ยวกับปัจจัยอื่นๆ ได้แก่ การรวมกลุ่ม
ผู้นำชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง/สนับสนุน รวมถึงปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นของชุมชน
โดยทำการรวบรวมข้อมูลอย่างเป็นระบบ นำเสนอเป็นการบรรยายสรุป แล้วนำไปเชื่อมโยงและ
หาความสัมพันธ์ของข้อมูล และทำการวิเคราะห์ โดยใช้แนวคิด ทฤษฎี จากการทบทวน
วรรณกรรม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง อธิบายผลการศึกษาที่ได้จากการวิจัย ต่อชุมชนตำบลคอนแก้ว
อำเภอแม่อิง จังหวัดเชียงใหม่

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved